

Rigsombudsmanden på Færøerne

Tórshavn, den 31. januar 2019

J.nr. 2015-96-lmj

Indberetning nr. 1/2019

Emner:

- *Lagmandens nytårstale, som er blevet fremhævet som personlig og let, bar præg af, at det er lagmandens sidste nytårstale inden et kommende lagtingsvalg, som skal afholdes senest den 31. august 2019.*
- *I en ny meningsmåling om valg til Lagtinget fortsætter tendensen fra tidligere meningsmålinger. Oppositionen står til at opnå 18 mandater, hvorimod den nuværende koalition opnår 15 mandater og således mister sit flertal, såfremt der var valg i dag.*
- *Rigmor Dam er gået af som landsstyremedlem for kulturanliggender i forbindelse med en sag om merforbrug til nyt uddannelsescenter.*
- *Den politiske uro fortsætter. Kristin Michelsen er ekskluderet af Javnaðarflokkurins lagtingsgruppe og Ruth Vang (Framsókn) er blevet væltet som formand for Finansudvalget, hvor oppositionen nu har fået formandsposten.*
- *Landsstyret har præsenteret en boligpakke med 200 ekstra offentlige boliger.*
- *Nye tal viser, at eksporten af fisk i perioden januar - november 2018 er faldet med ca. 1 mia. kr. i forhold til samme periode i 2017.*
- *Færøerne, Norge og EU har forlænget makrelaftalen for 2014-2018 med yderligere to år, mens der ikke er enighed mellem kyststaterne om kvotefordelingen af sild og blåhvilling.*
- *Færøerne er klar til at indgå frihandelsaftale med Storbritannien i forbindelse med Brexit.*
- *Hoyviksaftalen opsagt af Færøerne.*
- *Færøerne har fortsat den højeste erhvervsfrekvens i Europa.*
- *Ledigheden falder fortsat og er nu nede på 1,3 pct.*
- *H.K.H. Kronprins Frederik besøger Færøerne i forbindelse med afholdelse af Royal Run.*

Lagmandens nytårstale

Lagmand Aksel V. Johannesen (Javnaðarflokkurin) holdt nytårsaften sin årlige nytårstale¹. Talen, som er blevet fremhævet som personlig, let og abstrakt, bar præg af, at det er lagmandens sidste nytårstale inden et kommende valg, som skal afholdes senest den 31. august 2019.

Talen indeholdt ikke de store politiske budskaber, men lagmanden fremhævede i flere tilfælde de gode ting, som koalitionen har opnået. Endvidere kom lagmanden med et opråb til den enkelte færing om at blive bedre til at værdsætte ting, som man ellers tager for givet. Ofte har man svært ved at lægge mærke til alt det gode, som man ser og oplever, sagde lagmanden.

Lagmanden fremhævede endvidere, at Færøerne har forandret sig gennem de seneste år. Før beskrev udenlandske medier Færøerne som et fjernt og tilbagestående samfund. Det gør de ikke mere. Udlændinge, som besøger Færøerne, forundres over, at et så lille samfund kan have så stærke og veldrevne virksomheder og så stor en kunstnerisk og kulturel skaberlyst. Færøerne kendetegnes endvidere ved, at husene kan stå med ulåste døre, samfundet er frit og den grundlæggende tillid er så stor, at man nærmest ikke ser politi i gaderne. Og færingerne er stolte af deres land.

Lagmanden sluttede med at se tilbage på de snart fire år, han har været lagmand. Fire år hvor koalitionen ikke altid har haft fælles fodslag, og hvor de seneste år har været præget af mange uenigheder og konflikter. Men samtidig har der også været idealisme og den gode vilje til at gøre en forskel – til at gøre Færøerne endnu bedre. Fremgangen er stor for tiden, der er stor befolkningsvækst og arbejde til alle.

Efterfølgende kommenterede formændene for oppositionspartierne på lagmandens nytårstale. Formanden for Sambandsflokkurin, Bárður á Steig Nielsen, mener, at lagmanden i sin tale glemmer at se fremad, og lagmanden glemmer at nævne de ting, som ikke fungerer. Formanden for Miðflokkurin, Jenis av Rana, synes, at lagmanden i sin tale glemmer dem, som ikke har det godt. Langmanden fremhæver kun alle dem, som har det godt, men glemmer de få, som ikke har det godt. Formanden for Fólkaflokkurin, Jørgen Niclasen, mener, at lagmanden gennem sin tale retter en kritik mod medierne for mest at lægge vægt på det negative, på det som ikke fungerer. Formanden for Sjálvstýri, Jógvan Skorheim, påpegede, at lagmanden i sin tale nævner mange politiske resultater, som koalitionen har opnået, men han glemmer samtidig at nævne, at flere af de mål, som koalitionen satte sig, ikke er nået eller endeligt gennemførte.

Meningsmåling om valg til Lagtinget

Siden sidste Indberetning nr. 6/2018 er der blevet offentliggjort to meningsmålinger. Den 20. december 2018 og igen den 25. januar 2019 gennemførte Spyr.fo meningsmålinger for Portalin. 500 personer deltog i hver af undersøgelserne.

Og tendensen synes at være klar. Koalitionen (Javnaðarflokkurin, Tjóðveldi og Framsókn) mister sit flertal, hvorimod oppositionen vil komme styrket ud, såfremt der var valg nu. I den seneste meningsmåling opnår koalitionen 44,5 pct. af stemmerne, svarende til 15 mandater, mens oppositionen opnår 55,5 pct., svarende til 18 mandater. Fordelingen af mandater er den samme som ved meningsmålingen fra 20. december 2018. 2 mandater er således flyttet fra koalitionen til oppositionen i forhold til lagtingsvalget i 2015.

¹ Lagmandens tale er i oversat form vedhæftet som bilag til denne indberetning.

Fólkaflokkurin står til at blive det største parti og den helt store vinder af valget. I meningsmålingen fra december opnåede partiet hele 10 mandater i Lagtinget. Javnaðarflokkurin står til at miste 2 mandater i forhold til lagtingsvalget i 2015, hvorimod Sambandsflokkurin og Tjóðveldi ligger nogenlunde stabilt med henholdsvis 6 og 7 mandater, som er det samme antal som ved det seneste lagtingsvalg.

Tendensen viser igen, at det er de små partier, som kan få stor betydning for muligheden for at danne nyt landsstyre efter et kommende valg til Lagtinget. I forhold til de små partier er det værd at bemærke, at Sjálvstýri i meningsmålingen fra december lå under spærregrensen og således tabte begge deres mandater. I den seneste meningsmåling er Sjálvstýri dog igen repræsenteret i Lagtinget med 1 mandat. Både Miðflokkurin og Framsókn har ligget stabilt på hver 2 mandater gennem de seneste meningsmålinger. Det er samme antal mandater, som de to partier opnåede ved lagtingsvalget i 2015.

Af den seneste meningsmåling fremgår det endvidere, at 12,7 pct. af de adspurgte ikke har taget stilling til, hvilket parti de vil stemme på. 2,4 pct. oplyste, at de ikke vil deltage i valget, ligesom 1,9 pct. oplyste, at de vil stemme blankt.

Usikkerheden i den seneste meningsmåling er oplyst til at være mellem 0,87 og 4,34 procentpoint.

Lagtingsvalget sept. 2015 og de seneste fire meningsmålinger, pct. Antal mandater i parentes.

Parti	Lagtingsvalget Sept. 2015	Spyr.fo Okt. 2018	Gallup Nov. 2018	Spyr.fo Dec. 2018	Spyr.fo Jan. 2019
Fólkaflokkurin	18,9 (6)	27,5 (9)	23,7 (8)	27,7 (10)	27,1 (9)
Sambandsflokkurin	18,7 (6)	17,3 (6)	19,0 (6)	18,0 (6)	18,6 (6)
Javnaðarflokkurin	25,1 (8)	18,7 (6)	22,9 (8)	18,8 (6)	19,3 (6)
Sjálvstýri	4,0 (2)	4,3 (1)	3,6 (1)	3,0 (0)	4,3 (1)
Tjóðveldi	20,7 (7)	20,8 (7)	19,3 (6)	20,2 (7)	20,1 (7)
Miðflokkurin	5,5 (2)	5,5 (2)	4,7 (2)	6,1 (2)	5,5 (2)
Framsókn	6,9 (2)	5,9 (2)	6,7 (2)	6,1 (2)	5,1 (2)
I alt	100 (33)	100 (33)	100 (33)	100 (33)	100 (33)

I forbindelse med meningsmålingen fra 25. januar 2019 blev borgerne ligeledes spurgt om, hvem de helst så som kommende lagmand. Hele 29,7 pct. svarede, at de helst ser, at den nuværende lagmand Aksel V. Johannesen (Javnaðarflokkurin) fortsætter som lagmand. 17,9 pct. oplyste, at Jørgen Niclasen (Fólkaflokkurin) burde blive den kommende lagmand, hvorimod 16,4 pct. pegede på Bárður á Steig Nielsen (Sambandsflokkurin) som kommende lagmand.

Endelig fremgår det af meningsmålingen, at hele 54,4 pct. ønsker, at lagmanden udskriver valg med det samme, hvorimod 33,2 pct. ikke ønsker valg på nuværende tidspunkt. 12,4 pct. har ikke taget stilling til spørgsmålet. Fra de enkelte partier ønsker kun 13 pct. fra Tjóðveldi, at der udskrives valg nu, hvorimod henholdsvis 91 og 90 pct. fra Sjálvstýri og Fólkaflokkurin ønsker et valg nu.

Rigmor Dam er gået af som landsstyremedlem for kulturanliggender

Mandag den 21. januar 2019 oplyste Rigmor Dam (Javnaðarflokkurin) i en pressemeddelelse, at hun havde bedt lagmanden om at blive fritaget fra posten som landsstyremedlem for kulturanliggender.

Dette skete i forlængelse af, at der over en længere periode har været rettet kritik mod landsstyremedlemmet i forbindelse med en byggesag vedrørende opførelsen af uddannelsescentret Glasir i Tórshavn, hvor man har samlet de gymnasiale, tekniske og handelsskolerelaterede uddannelser. Uddannelsescentret er tegnet af Bjarke Ingels Group og er et af de største byggeprojekter på Færøerne nogensinde.

Såvel overholdelse af tidsplan og budget for byggeriet har været udfordret, men ved skoleårets start 2018 blev uddannelsescentret taget i brug, selv om der endnu var mangler ved byggeriet.

En af manglerne var et græstag, som Lagtinget specifikt gav en ekstrabevilling til. Det viste sig dog senere, at pengene til græstaget var blevet brugt til at betale forskellige andre ekstraregninger vedrørende projektet, og at man derfor ikke kunne gå i gang med opførelsen af græstaget. Endvidere viste det sig også, at man havde overskredet budgettet med 14 mio. kr., som ikke var bevilliget.

Det er Landsstyremrådet for kulturanliggender, som ejer uddannelsescenteret, og som har ansvaret for bevillingen. Selve byggeriet står Landsverk (Landsingeniøren) for. Landsverk er en styrelse under Landsstyremrådet for trafikantliggender.

Bevillingsoverskridelsen førte den 19. december 2018 til, at direktøren for Landsverk, Ewald Kjølbros, indgik en aftale med Landsstyremrådet for trafikantliggender om, at han fratrådte sin stilling med øjeblikkelig virkning.

Senere samme dag blev der rejst mistillidsvotum i Lagtinget mod Rigmor Dam, da man mente, at hun som hovedansvarlig for bevillingen havde brudt loven om landsstyremedlemmers ansvar ved ikke at have udøvet den nødvendige finansielle styring af projektet. Selv om der også var mange kritiske røster i koalitionen, overlevede Rigmor Dam mistillidsvotummet med 15 stemmer for, 15 stemmer imod og 3 blanke, blandt andet på baggrund af et løfte fra lagmanden om en nærmere undersøgelse af sagen.

Da man i januar igen blev opmærksom på budgetoverskridelser uden materiel hjemmel, valgte landsstyremedlemmet den 21. januar 2019 at træde tilbage ”for at skabe ro om Glasir”, som det fremgik af pressemeddelelsen. I samme pressemeddelelse blev det oplyst, at der er tale om ubetalte regninger for titals millioner, som der ikke tidligere er blevet oplyst om. Ifølge Landsstyremrådet for kulturanliggender er det Landsverk, som ikke rettidigt har oplyst om regningerne, og Landsverk anklages direkte for at have tilbageholdt oplysninger i sagen.

Det har senere vist sig, at budgetoverskridelsen, som landsstyremedlemmet henviste til, beløber sig til knap 40 mio. kr.

Det var lagmandens løfte om en undersøgelse af sagen, og derved også af landsstyremedlemmets embedsførelse, som i første omgang gjorde, at landsstyremedlemmet ikke blev tvunget at gå af grundet et mistillidsvotum. Derfor henvendte lagmanden sig i starten af 2019 til Lagtingets særlige udvalg til undersøgelser af landstyremedlemmets embedsførelse, for at få udvalget til at undersøge sagen. Udvalget ville dog ikke tage sagen op, da embedsførelsen havde været til behandling i Lagtinget under mistillidsvotummet, som ikke fik flertal.

Dette førte til, at lagmanden i stedet meddelte, at han ville udarbejde et kommissorium for en advokatundersøgelse. 22. januar 2019, dagen efter, at landsstyremedlemmet var gået af, udtalte lagmanden dog til færøsk radio, Kringvarp Føroya, at undersøgelsen foreløbig er udsat, mens Landsrevisionen undersøger, hvorvidt der er uoverensstemmelse mellem bevilling og forbrug i forbindelse med projektet.

23. januar 2019 meddelte formanden for udvalget af Lagtingsrevisorerne, Jónleif Johannesen (Javnaðarflokkurin), at Lagtingsrevisorerne har bedt Landsrevisionen om at udarbejde en fyldestgørende undersøgelse af hele sagen, herunder embedsførelsen i Landsstyreområdet for kulturanliggende, i Landsstyreområdet for trafikantliggende og i Landsverk, samt i Landsstyreområdet for finansantliggende. Resultatet af undersøgelsen skal foreligge om ca. to måneder.

Det er ikke første gang, at Landsrevisionen har undersøgt projektet om Glasir. I 2016 blev der også foretaget en undersøgelse, som blev offentliggjort i januar 2017. Der påpeger Landsrevisionen, at det kan være uheldigt, at både Landsstyreområdet for kulturanliggende og Landsstyreområdet for trafikantliggende i praksis har ansvar i forhold til Landsverk i forbindelse med byggesagen. I rapporten lyder det blandt andet:

”Der kan opstå en uheldig situation, hvis Landsstyreområdet for kulturanliggende og Landsstyreområdet for trafikantliggende bliver uenige om, hvilken rolle Landsverk har, eller hvis Landsverk ikke lever op til de forventninger, som Landstyreområdet for kulturanliggende har”.

Sagen har fået stor opmærksomhed i medierne og er aktuelt et stort samtaleemne på Færøerne.

Lagmanden har endnu ikke udnævnt et nyt landsstyremedlem for kulturanliggende og varetager selv opgaverne på området, indtil et nyt landsstyremedlem er udnævnt. Andre uenigheder om betydningsfulde poster i det politiske system kan blive afgørende for, hvilket parti der får tildelt posten, jf. følgende afsnit.

Den politiske uro fortsætter. Kristin Michelsen er ekskluderet af Javnaðarflokkurins lagtingsgruppe og Ruth Vang (Framsókn) er blevet væltet som formand for Finansudvalget.

Mellem jul og nytår 2018 vedtog et flertal i Tvøroyrar byråd, at Kristin Michelsen, som både er borgmester i Tvøroyrar kommune og lagtingsmedlem for Javnaðarflokkurin, må vælge mellem borgmesterposten og sit lagtingsmandat. Flertallet i byrådet mener således ikke, at Kristin Michelsen fremover kan besidde posten som borgmester samtidig med, at han sidder i Lagtinget.

Kristin Michelsen har indtil videre ikke ønsket at vælge mellem sin borgmesterpost og sit lagtingsmandat, og han har oplyst til byrådet, at han ikke ved, hvornår han svarer. Der kan gå kort tid, men der kan også gå længere tid.

Det kommunale tilsyn i Tvøroyrar kommune har den 29. januar 2019 bedt Kristin Michelsen om at forklare, hvad der er sket, efter at byrådet har besluttet, at han skal vælge mellem borgmesterposten og lagtingsmandatet. Det kommunale tilsyn vil også have at vide, hvis intet er sket og en forklaring herpå.

Det fremgår af den kommunale styrelseslov, at byrådet kan vælge et andet byrådsmedlem til borgmester. Men denne afgørelse skal landsstyremedlemmet for indenrigsanliggender, Sirið Stenberg, stadfæste. Sagen skal efterfølgende afprøves i retten.

Kun få dage efter Tvøroyrar byråds beslutning udsendte lagmanden, som formand for Javnaðarflokkurin, en pressemeddelelse om, at partiets lagtingsgruppe havde besluttet, at Kristin Michelsen ikke længere er en del af partiets lagtingsgruppe. Endvidere fremgik det af pressemeddelelsen, at Kristin Michelsen heller ikke vil have mulighed for at stille op for Javnaðarflokkurin til et kommende lagtingsvalg.

Reaktionen kommer efter en lang periode med uro i partiet og lagtingsgruppen i forlængelse af, at Kristin Michelsen for et år siden meddelte, at han ikke følte sig forpligtet til stemme sammen med Javnaðarflokkurin, men ville tage personlig stilling fra sag til sag. Lagmanden udtaler samtidig, at han som formand ikke kan acceptere Kirstin Michelsens arbejdsmetoder.

Efter at Kristin Michelsen ikke længere er en del af Javnaðarflokkurin i Lagtinget, stod det hurtigt klart, at den nuværende formand i Lagtingets Finansudvalg, hvor Kristin Michelsen selv er medlem, kunne miste sin formandspost, såfremt Kristin Michelsen ikke længere støttede op om formanden. De øvrige medlemmer fra oppositionspartierne var hurtigt ude og tilkendegive, at de ønskede udvalget indkaldt og valg til formand på dagsordenen.

Herefter fulgte der en periode, hvor formanden for Finansudvalget, Ruth Vang (Framsókn), ikke indkaldte til møde, hvilket betød, at alle de lovudkast, som ligger til udvalgsbehandling i Finansudvalget, ikke blev viderebehandlet.

Først den 25. januar 2019 blev der så endelig indkaldt til det første møde i Finansudvalget i 2019. Første punkt på dagsordenen var valg af ny formand, og det stod hurtigt klart, at koalitionen, som har mistet sit flertal i udvalget, måtte se deres formand væltet og erstattet med Bárður á Steig Nielsen fra Sambandsflokkurin.

Kristin Michelsen sidder endvidere selv som formand i Lagtingets Retsudvalg. Udvalget har endnu ikke taget stilling til, om formanden skal vælges på ny.

Formanden for Framsókn, landsstyremedlem for erhvervs- og udenrigsanliggender, Poul Michelsen, har efterfølgende udtalt til Kringvarp Føroya, at han forventer, at lagmanden holder sit ord og sammensætter alle udvalg på ny, således at Ruth Vang atter bliver formand for Finansudvalget.

Ruth Vang udtaler selv til Kringvarp Føroya, at hun er meget utilfreds med situationen, og hun konkluderer, at Javnaðarflokkurin har været en udfordring igennem hele denne valgperiode.

Lagmanden har efterfølgende udtalt til Kringvarp Føroya, at han og det øvrige landsstyre er i gang med at lægge en kabale. Han siger videre, at der nu arbejdes med en løsning, som skal sikre, at alle tre koalitionspartier bliver tilfredse efter den uro, som der har været den seneste tid. Der bliver arbejdet med flere muligheder, og det er ikke sikkert, at det bliver nødvendigt at vælge alle lagtingsudvalg på ny. Posten som landsstyremedlem for kulturanliggende skal også bemandes, udtaler lagmanden.

Den politiske situation på Færøerne er således fortsat præget af de politiske begivenheder, og koalitionen, som på nuværende tidspunkt kun består af 15 medlemmer af Lagtingets i alt 33 medlemmer, er udfordret.

Landsstyret har præsenteret en boligpakke med 200 ekstra offentlige boliger

Befolkningsvæksten, som Færøerne har oplevet de senere år, har skabt udfordringer på boligmarkedet. Det har vist sig at være særdeles svært for førstegangskøbere at finde en bolig. Især er udfordringen stor for enlige og unge familier, som vender tilbage til Færøerne efter afsluttet studie i udlandet. I Tórshavn og i det centrale område omkring Tórshavn viser udfordringen sig at være størst.

På denne baggrund præsenterede landsstyret i december en boligpakke, som indebærer, at der hurtigst muligt skal opføres 200 ekstra offentlige boliger gennem det offentligt ejede boligselskab, Bústaðir.

Bústaðir har på nuværende tidspunkt 262 boliger til udlejning, 200 er under opførsel og 200 er planlagte. De ekstra 200 boliger, som landsstyret ønsker opført, kommer således oven i de 400 boliger, som Bústaðir på nuværende tidspunkt til dels har under opførsel og til dels har planlagt.

For at finansiere de nye boliger er det meningen, at Bústaðir får lov til at udskrive obligationer med sikkerhed i selskabets ejendomme for 250 mio. kr. Et lovforslag, der giver hjemmel til dette, har netop været ude i offentlig høring.

Som en del af boligpakken fremsatte landsstyret et lovforslag med henblik på at gøre det lempeligere for private ikke-erhvervsmæssige udlejere at langtidsudleje værelser eller lejligheder til boligformål. Lovforslaget, som blev vedtaget inden jul, medfører, at de først tjente 100.000 kr. pr. år ikke beskattes, hvorefter der finder en beskatning sted på 25 pct. af lejeindtægten over 100.000 kr. Betingelsen er, at der er tale om privat ikke-erhvervsmæssig udlejning, og at udlejningsperioden skal overstige tre måneder, ligesom der skal udlejes i henhold til lejelovens regler. Loven er i første omgang gældende i en forsøgsperiode på tre år. Boligejere, som udlejer gennem Airbnb, kan som udgangspunkt ikke gøre brug af de lempelige regler.

I Landsstyreområdet for sociale anliggender arbejdes der med at danne en akutliste, hvor personer, der opfylder nogle specifikke krav, kan komme på og derved få mulighed for at få tildelt en bolig. Man er dog endnu ikke færdig med at udarbejde kravene til akutlisten.

Andre dele af boligpakken er, at det skal blive nemmere økonomisk for kommuner at opføre boliger til ældre borgere, at de sociale myndigheder får mulighed til at henvise til private udlejere, at få dannet et bedre statistisk overblik over boligmarkedet og at se på mulighederne for lempeligere finansieringsmuligheder til køb af boliger i yderområderne.

Landsstyret oplyser, at det aktuelle boligbehov er 600 nye boliger ud over dem, der i øjeblikket er under opførsel. Derfor udgør de 200 ekstra boliger, som landsstyret har planlagt gennem Bústaðir, kun en tredjedel af det akutte behov.

Nye tal viser stort fald i eksporten af fisk i 2018

Nye tal fra Hagstovan.fo (Færøernes Statistik) viser, at eksporten af fisk i perioden januar - november 2018, både i forhold til mængde og i forhold til værdi, er faldet mærkbart i forhold til samme periode i 2017. Værdien af eksporteret fisk er således faldet fra 7.758 mio. kr. til 6.736 mio. kr., svarende til et fald på ca. 1 mia. kr. eller 13 pct. I mængde er eksporten af fisk mindsket med 9 pct.

Det er særlig laks og pelagisk fisk, som der er eksporteret mindre af. Eksporten af sild, makrel og blåhvilling er i alt 550 mio. kr. mindre end i fjor, og eksporten af laks er næsten faldet med 600 mio. kr. fra 3.572 mio. kr. til 2.980 mio. kr. Til gengæld er eksporten af torsk, sej og kuller steget fra 1.093 mio. kr. til 1.219 mio. kr.

Færøerne, Norge og EU har forlænget makrelaftalen for 2014-2018 med yderligere to år, mens der ikke er enighed mellem kyststaterne om kvotefordelingen af sild og blåhvilling

Kyststatsforhandlingerne om fiskeriet efter makrel, sild og blåhvilling i Nordøst Atlanten for 2019 blev afholdt i oktober-december 2018. Der er fortsat ingen aftale mellem *alle* parter om fordelingen af alle tre arter, og der forventes et samlet fiskeri på over 100 pct. i forhold til den biologiske rådgivning.

For makrel er Færøerne, EU og Norge blevet enige om en to-årig forlængelse af den 5-årige aftale om kvotefordelingen, der udløb med 2018. De tre parter er også blevet enige om fastsættelse af en TAC (den samlede tilladte fangstmængde) for 2019 og fordelingen heraf. Island, Rusland og Grønland er ikke med i denne aftale. Færøernes kvote er på 12,6 pct. af TAC.

Parterne er enige om fastsættelsen af TAC for sild og blåhvilling i 2019, men ikke fordelingen. Færøerne ønsker en markant større kvoteandel for sild end den i tidligere kyststatsaftale fra 2007 (5,16 pct.) og har ensidigt fastsat en kvote på 20,3 pct. af TAC. For blåhvilling har Færøerne fastsat deres kvoteandel af TAC på samme niveau som i 2018. Udviklingen i de færøske kvoter for pelagiske fiskearter i perioden 2017-2019 er anført i *tabel 1*.

Tabel 1. Færøske kvoter for pelagiske fiskearter, 2017-2019.

	Makrel		Atlanto-Skandisk sild		Blåhvilling	
	Tons	Pct. af TAC	Tons	Pct. af TAC	Tons	Pct. af TAC
2017	97.176	12,6	106.097	19,4	380.401	35,0
2018	86.245	12,6	79.950	20,3	393.581	35,5
2019	82.339	12,6	119.537	20,3	406.307	35,5

Bestandene af torsk og kuller i færøsk farvand udvikler sig positivt efter en årrække med væsentlig tilbagegang. Fangsten af torsk og kuller er i 2018 steget med 50 pct. i forhold til 2017. Ifølge den biologiske rådgivning² kan fangsten af torsk og kuller i 2019 øges yderligere i forhold til fangsten i 2017 – omkring 75 pct. for torsk og 160 pct. for kuller. Den mindre værdifulde bundfisk sej oplever en mindre tilbagegang i både fangstmængde og bestand, men samlet set er der tale om en meget gunstig udvikling for bundfiskearterne.

Færøerne er klar til at indgå frihandelsaftale med Storbritannien i forbindelse med Brexit

Færøerne har siden juni 2016, hvor folkeafstemningen om Brexit fandt sted, arbejdet på at indgå en frihandelsaftale med Storbritannien.³ Færøernes nuværende aftale med Storbritannien er fastsat i frihandelsaftalen, der er indgået mellem EU og Storbritannien. En aftale som falder bort i forbindelse med Brexit, såfremt det ikke lykkes EU og Storbritannien at indgå en ny aftale.

Landsstyremanden for udenrigs- og erhvervsanliggender, Poul Michelsen, oplyste i en pressemeddelelse af 10. januar 2019, at Storbritannien og Færøerne senere på måneden ville underskrive en frihandelsaftale gældende for de to lande. Den nye aftale tager udgangspunkt i den nuværende aftalen med EU, og aftalen vil i høj grad være til gavn for Færøerne, som i 2016 og 2017 eksporterede for henholdsvis 850 og 770 millioner kroner til Storbritannien, hvorimod importen de samme år er opgjort til 169 og 284 millioner kroner.

² http://www.hav.fo/index.php?option=com_content&view=article&id=787:tilmaeli-um-fiskiskapin-eftir-toski-hysu-og-upsa-i-2019&catid=7:tidhindi&Itemid=354

³ Færøerne kan under anvendelse af fuldmagtsloven forhandle og indgå folkeretlige aftaler på vegne af Kongeriget Danmark, såfremt aftalen alene vedrører Færøerne og fuldt ud angår overtagne sagsområder. Færøerne har overtaget handelsområdet.

Hoyvíksaftalen opsagt

Som det fremgik af Indberetning nr. 6/2018 valgte et flertal i Lagtinget sidst i december 2018 at stemme for lovforslaget om at give samtykke til, at landsstyremanden for udenrigs- og erhvervsanliggender, Poul Michelsen kunne opsige Hoyvíksaftalen⁴.

Da det efterfølgende ikke lykkedes at indgå en aftale med Island om ændring af aftalen, valgte man på et landsstyremøde nytårsaften at tage den endelig beslutning om at opsige Hoyvíksaftalen. Aftalen er nu gældende i yderligere ét år.

Landsstyremanden for udenrigs- og erhvervsanliggender, Poul Michelsen, udtalte i forbindelse med opsigelse af aftalen til Kringvarp Føroya (Færøernes TV og Radio), at han er overbevist om, at aftalen vil blive afløst af en ny handelsaftale mellem Island og Færøerne. En sådan aftale skal i så fald indgås i løbet af 2019.

Færøerne har fortsat den højeste erhvervsfrekvens i Europa

Færøerne har en erhvervsfrekvens på 86,3 pct. og dermed den højeste erhvervsfrekvens i Europa. Af de 36.500 personer på Færøerne, som er i aldersgruppen 15 til 74 år, er 31.500 personer erhvervsaktive. Til sammenligning findes den næsthøjeste erhvervsfrekvens i Europa i Island, hvor den er ca. 83 pct. I Danmark er erhvervsfrekvensen pr. 3. kvartal 2018 opgjort til ca. 70 pct.

Dette fremgår af en ny opgørelse, som Hagstova Føroya (Færøernes Statistik) har foretaget i november 2018.

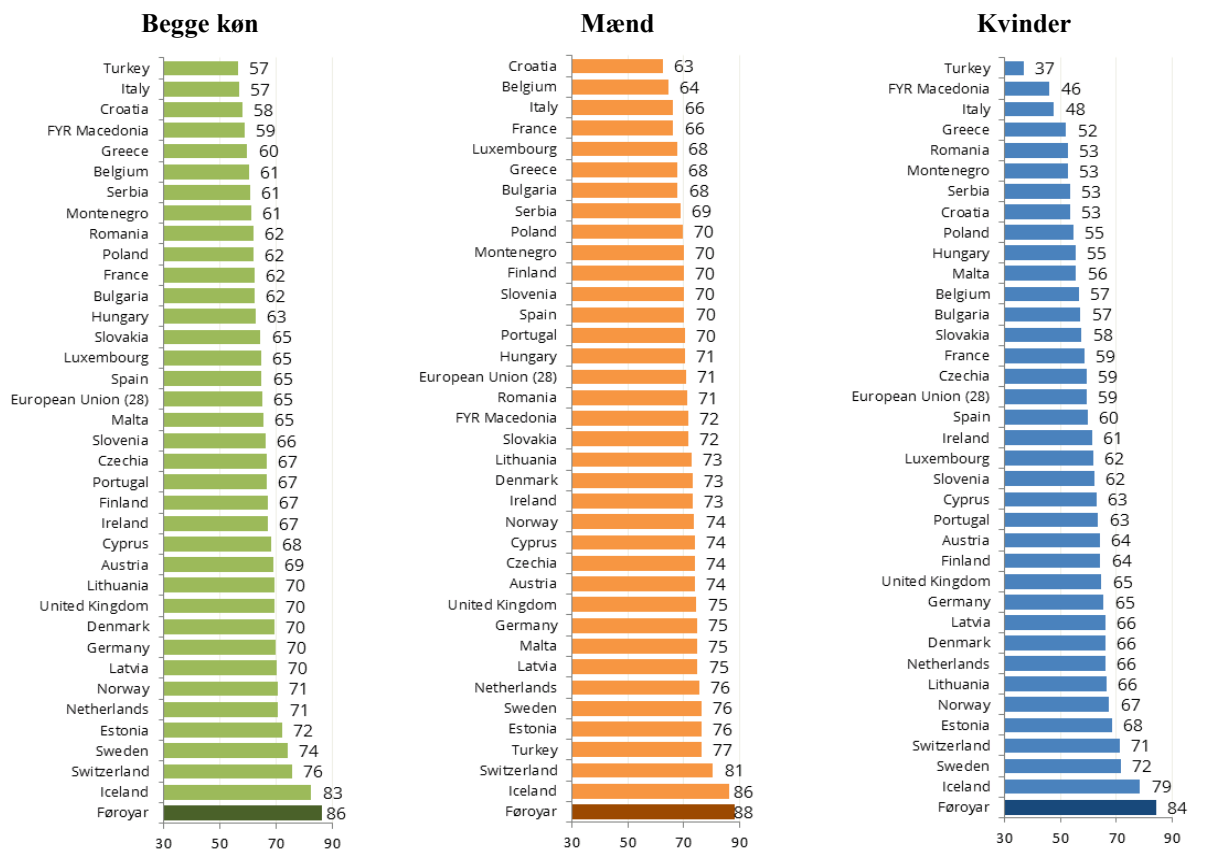
Sammenligner man denne opgørelse med opgørelsen, som blev foretaget i november 2017, og som blev beskrevet i Indberetning nr. 2/2018, kan man se, at der også er tale om en væsentlig stigning i erhvervsfrekvensen fra 83,2 pct. i november 2017 til 86,3 pct. i november 2018.

Fordelt på køn viser den nyeste opgørelse, at erhvervsfrekvensen for mænd i alderen 15 til 74 år er 88,2 pct. og for kvinder i samme aldersgruppe er erhvervsfrekvensen på 84,1 pct. Tallene for Island viser en erhvervsfrekvens for mænd på 86 pct. og for kvinder på 79 pct. Således har Færøerne ikke kun samlet en højere erhvervsfrekvens end resten af Europa, men også den højeste erhvervsfrekvens, når tallene bliver fordelt på køn.

Hagstova Føroya oplyser, at optællingen er foretaget i henhold til ILO-forskrifter under FN, som sikrer, at de færøske tal er direkte sammenlignelige med tallene fra andre lande.

I nedenstående tabel kan man se en sammenligning af erhvervsfrekvensen på Færøerne, i EU og i 35 europæiske lande fordelt på køn. Tallene er fra 3. kvartal 2018 og den færøske opgørelse fra november 2018.

⁴ En frihandelsaftale fra 2005 mellem Færøerne og Island om blandt andet: Handel med varer, handel med tjenesteydelser, personers bevægelighed og ret til ophold, samt bevægelighed for kapital og investeringer

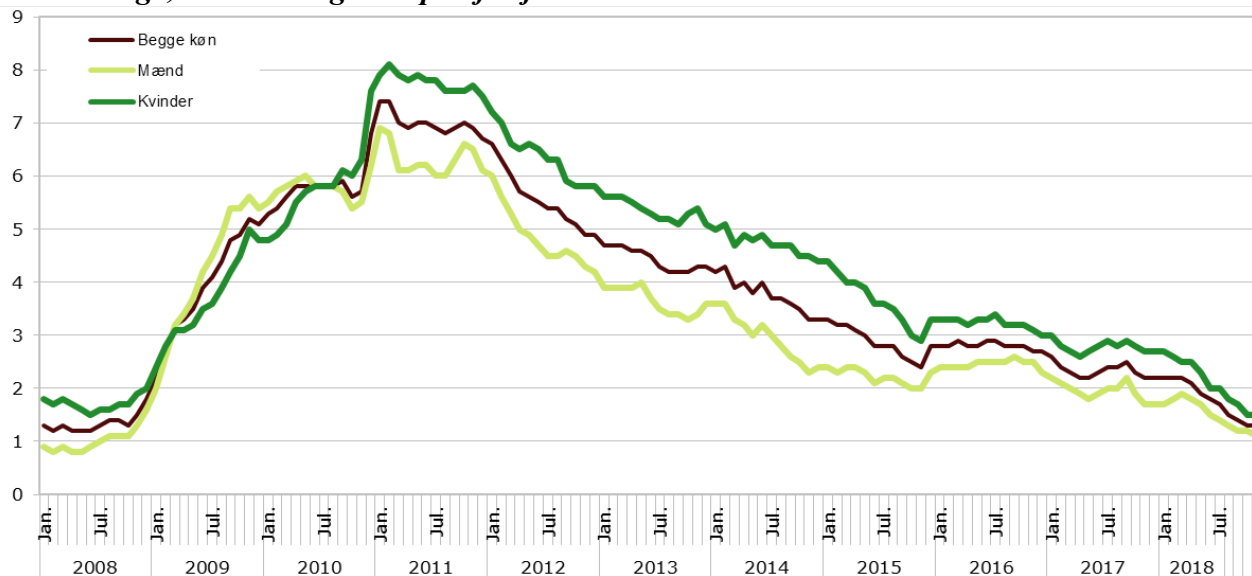
Kelda: Hagstova Føroya

Ledigheden falder fortsat og er nu nede på 1,3 pct.

Ledigheden på Færøerne er rekord lav. En ny opgørelse fra Hagstova Føroya (Færøernes Statistik) viser, at den sæsonkorrigerede ledighed var 1,3 pct. i november 2018. Der var november 2018 registreret 368 fuldtidsledige, som er 247 færre end i november 2017.

Som det fremgår af nedenstående figur, har ledigheden på Færøerne været støt faldende siden 2011 og er ved at være historisk lav.

Fuldtidsledige, sæsonkorrigeret i pct. fra jan. 2008 til november 2018

Suðuroy er det område på Færøerne, som siden den store økonomiske krise i 1990'erne, især har kæmpet med en forholdsvis stor ledighed, fraflytning og en skævfordeling i sammensætning af unge og ældre i forhold til alderspyramiden. Dog ser det nu lysere ud for Suðuroy i forhold til ledigheden. Ifølge Hagstova Føroya var ledigheden på Suðuroy 2,2 pct. i november 2018 i forhold til 4,7 pct. i november 2017.

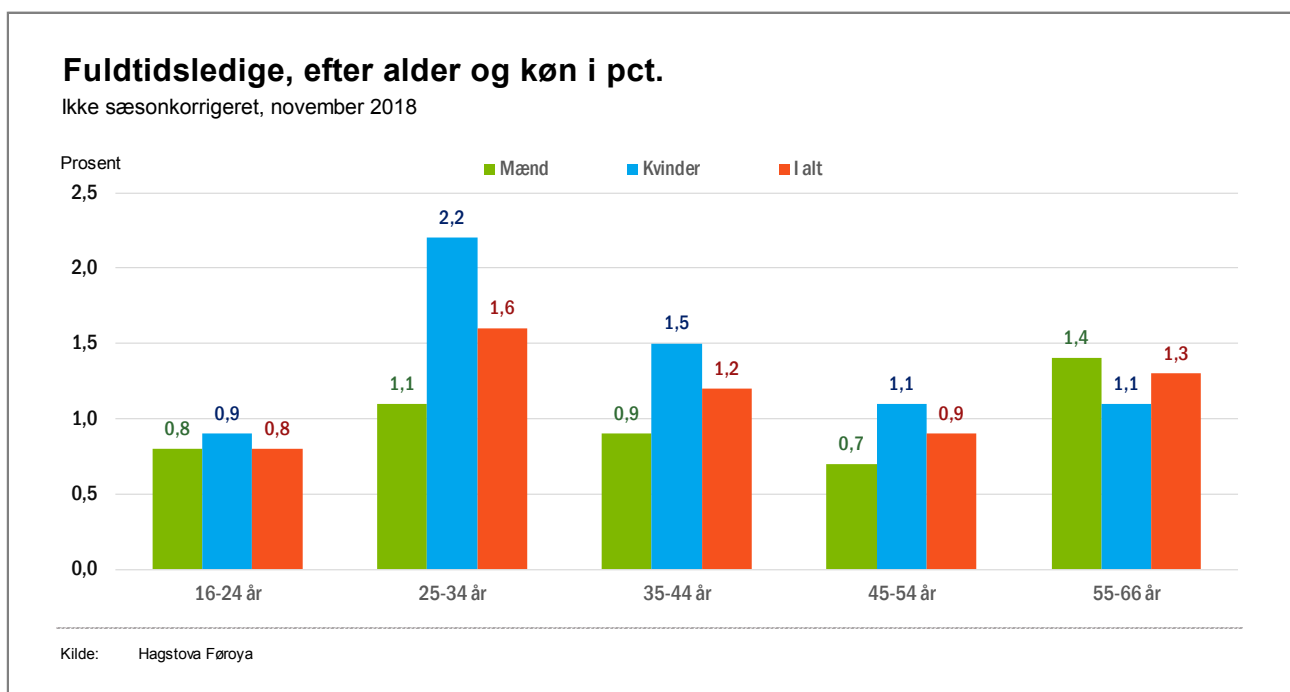
Der er dog fortsat en negativ befolkningsvækst på -0,5 pct. på Suðuroy i 2018 samtidig med, at der for hele landet under et var en befolkningsvækst på 1,8 pct. og en fortsat stor nettotilflytning.

Den laveste ledighed findes generelt i områderne: Norðoyggjar, Eysturoy, Norðstreymoy og Vágar, hvor ledigheden ligger mellem 0,6 pct. og 0,9 pct.

Den laveste ledighed findes blandt mænd i Eysturoy området, og er opgjort til 0,5 pct. Den højeste ledighed findes derimod blandt kvinder på Suðuroy, hvor den er 2,8 pct.

Ser man på alderssammensætningen i tabellet nedenfor, findes den laveste arbejdsløshed blandt de yngste mellem 16-24 år, hvor ledigheden er 0,8 pct. I aldersgruppen 45-54 år er ledigheden 0,9 pct. og for aldersgruppen 25-34 år er ledigheden 1,6 pct. og den højeste blandt aldersgrupperne.

Det er værd at bemærke, at mens den samlede ledighed i aldersgruppen mellem 25-34 år er 1,6 pct., så er ledigheden blandt mænd i denne aldersgruppe 1,1 pct. og blandt kvinder er den 2,2 pct. En relativ stor andel af disse kvinder er også registreret som modtagere af sociale ydelser.

H.K.H. Kronprins Frederik besøger Færøerne i forbindelse med afholdelse af Royal Run

Lørdag den 1. juni 2019 besøger H.K.H. kronprinsen igen Færøerne.

Denne gang sker det i forbindelse med afholdelse af Royal Run på Færøerne, som foregår i Klaksvík.

Kronprinsen, som i august måned 2018 sammen med sin familie var på officielt besøg på Færøerne, deltager selv i løbet på distancen 10 km.

Mange færinger har allerede tilmeldt sig løbet, som har fået stor omtale i de færøske medier. Således er der på nuværende tidspunkt mere end 2.500 tilmeldte til Royal Run fordelt med 2.000 på 10 km og 500 på milen (1,6 km).

Lene M. Johansen
Lene Moyell Johansen